

AN CREANAICHE BRIATHRACHAS

FILEANTA

NÀISEANTA 4 & 5

Stòrlann
Nàiseanta na Gàidhlig

RO-RÀDH

seachnadh	fuireach air falbh bho rud
mean air mhean	beag air bheag
gràisg	buidheann de dhaoine cunnartach
bannan	ceanglaichean
deimhinne	cinnteach

CAIBIDEIL 1

Duilleag 1

tuiteamas	rud sònraichte a thachras gun phlanadh ro-làimh
an làthair	ann an àite nuair a thachair rudeigin
geamhradail	fuair, mar a bhiodh anns a' gheamhradh
an impis	dìreach a' dol a dhèanamh rudeigin
cairt-ghnìomhachais	cairt le seòladh agus mion-fhiosrachadh eile mu neach no mu ghnìomhachas

Duilleag 2

thug mi an aire	mhothaich mi, ghlac rudeigin mo shùil
ban-shìthiche	creutair boireann os-nàdarra le cumhachdan draoidheil, ann an sgeulachd
a' comharrachadh	a' toirt aire cuideigin gu rud le bhith a' coimhead air no ga shealltainn le corrag
smid	facal, fuaim sam bith
aghaidh	aig toiseach leabhair, an taobh a-muigh den chòmhdach
mac-meanmna	far an cruthaich thu dealbhan is stòiridhean nad inntinn
gu dlùth	gu faisg, gun do shùilean a ghluasad
leannan	neach air a bheil neach eile a' suirghe, bràmair

CAIBIDEIL 1

Duilleag 3

a' cruthachadh	a' dèanamh suas
gur e sin as coireach	gur e siud an t-adhbhar
osna	fuaim a nì thu nuair a leigeas tu a-mach d' anail
craobhan loma	craobhan gun dhuilleagan
ùrachadh	a thòiseachadh a-rithist
clisgeadh	eagal no iongnadh a bhith a' toirt ort gluasad obann a dhèanamh, air an taobh a-staigh no an taobh a-muigh
rabhadh	fios mu rud a tha ri tighinn, glè thric droch rud
cairt-ghnìomhachais	cairt le seòladh agus mion-fhiosrachadh eile mu neach no mu ghnìomhachas

Duilleag 4

rùraich	coimhead airson rud am measg rudan eile, gu neo-chùramach
gabhail os-làimh	tòiseachadh, aontachadh a dhèanamh
gu dìomhaireach	ann an dòigh a tha a' cumail rud am falach, gun a bhith ag innse a h-uile rud
a' sireadh	ag iarraidh rudeigin
norrag	cadal beag
dubhach	brònach

Duilleag 5

uallach	rud a tha a' dèanamh dragh dhut
ceann-uidhe	deireadh turais, far am bi bus no trèan a' trìochnachadh

CAIBIDEIL 2

Duilleag 6

fras-pheilearan mòran chnapan beaga meatailt a loisgeas gunna

Duilleag 7

smachd an comas rud a stiùireadh, a làimhseachadh mar a thogras tu

a' cuartachadh a' dol timcheall

taic cuideachadh

na thost sàmhach

dìomhair gun a bhith air innse

dol-a-mach rud a tha cuideigin ris

fear-brathaidh neach a bheir fiosrachadh dìomhair do nàmhaid

òinseach boireannach gòrach

Duilleag 8

rug i air làimh orm ghabh i grèim air mo làimh, a' cur fàilte orm

meilleag an cumadh a th' air bilean nuair a tha iad air am putadh a-mach

fad-às gun a bhith faisg, gun a bhith dlùth do dhaoine eile

ma dh'fhaoidte 's dòcha

lachan fuaim mòr a nì thu nuair a tha thu a' gaireachdainn

troimh-a-chèile draghail; iomagaineach

fianais cunntas air rudan a chunnaic thu a' tachairt

CAIBIDEIL 2

Duilleag 9

cac	biadh caithte a thig às do bhodhaig trod mhàs
tom feurach	cnoc beag air a bheil feur a' fàs
leigheas	cùram meidigeach
aillse	tinneas dona sam bi cuid de cheallan sa bhodhaig ag atharrachadh, tric le bhith a' fàs gu luath agus ag adhbhrachadh chnapan
brochan	staid sa bheil rudan air an cur am measg a chèile; lite
stèidhichte	air a thogail air bunait, air a bhonntachadh
agallamhan	coinneamhan gus ceistean a chur air cuspair sònraichte

CAIBIDEIL 3

Duilleag 11

gleansach	deàlrach
luchd-frithealaidh	daoine a' bhios a' toirt thugad do bhiadh ann an taigh-bìdh
diùid	draghail mu bhith a' bruidhinn ri daoine, gu sònraichte daoine às ùr

Duilleag 12

's iongantach mura robh	tha e coltach gun robh
eireachdail	brèagha
fèilidhean	aodach traidiseanta Albannach do fhìreannaich
mnathan caomha	boireannaich laghach, chòir
easan	sruthan uisge a' tuiteam far creig
iarmailt	speuran, adhar
ìomhaigh	dealbh
fuasgladh	freagairt (don cheist Cò rinn e?)
a' sùghadh an lionna às	a' deoghail air gus an deoch a thoirt suas gu a bheul
cruadal	rudan cruaidh a chaidh fhulang

CAIBIDEIL 3

Duilleag 13

far-ainm	ainm a chaidh a thoirt do dhuine an àite an ainm aige fhèin
b' fheudar	dh'fheumadh, bha aig cuideigin ri rudeigin a dhèanamh
ùghdarrasan	buidhnean no daoine a tha nam pàirt de riaghladh dùthcha
diteadh	faighinn ciontach
crochadh	cur gu bàs le ròpa mun amhaich, 's an ròpa ceangailte ri croich
ciontach	as coireach, a rinn rud ceàrr
borb	brùideil, fiadhaich
caismeachd	buidheann dhaoine a' coiseachd còmhla gus fianais a thogail

Duilleag 14

a' dèiligeadh	a' gabhail gnothach ri
suarach	gun luach mòr sam bith
an t-sitig	càrn de sgudal daoine no de dh'inneir beathaich
air muin-eich	a' suidhe air each
gu h-obann	gun rabhadh agus gu luath
corra uair	an dràsta 's a-rithist
peilear	cnap beag meatailt a loisgeas gunna

CAIBIDEIL 4

Duilleag 15

amharasach	mì-chinnteach à cuideigin

Duilleag 16

ciontach	as coireach/ a rinn rud ceàrr
fulang	faireachdainn pian no bròn, no droch làimhseachadh ann an suidheachadh sònraichte
creanaiche	neach a tha a' fulang
malaichean	loidhnichean fuilte a tha a' fàs os cionn nan sùilean

CAIBIDEIL 4

Duilleag 17

sàthadh	rud geur ga stobadh ann an cuideigin
dreuchd	obair
diomhaireachd	suidheachadh far nach eil fios aig daoine eile mu dheidhinn
nàdar	seòrsa
lòn	biadh a dh'itheas tu ann am meadhan an latha
cuirm-chnuic	biadh a dh'itheas tu air cuairt a-muigh
a' frith-bhualadh	a' toirt buille le rud ann an dòigh a nì fuaim

CAIBIDEIL 5

Duilleag 19

aideachadh	innse dè dha-rìribh a tha thu ris, an dèidh a bhith ga chumail am falach
dlùth-charaidean	deagh charaidean air a bheil thu faisg
gàirdeachas	toileachas mòr
mac-an-aba	a' chorrach air am bi fàinne-pòsaidh
na uchd	anns a' bhroilleach aige

Duilleag 20

maitheanas	ma bheir thu maitheanas do neach, sguiridh tu a bhith feargach ris airson na rinn e
eala	eun mòr, mar as trice geal, le amhaich fhada a chithear air aibhnichean is lochan
sgaoileadh	cur air feadh an àite

Duilleag 21

earbsa	faireachdainn gu bheil cuideigin onarach, gun urrainn dhut a chreidsinn
ag aithris	a' toirt cunntas air rud
a' dìon	a' cumail rud sàbhailte bho chunnart
tuiltean	tòrr uisge a' tighinn aig an aon àm do dh'àite

CAIBIDEIL 5

Duilleag 22

eadhon	fiù 's
luchd-dìon	daoine a bhios a' cumail cuideigin eile sàbhailte nuair a tha e ann an cunnart

CAIBIDEIL 6

Duilleag 23

rabhadh	fios mu rud cunnartach a tha a' dol a thachairt
eucoir	gnìomh a bhriseas an lagh
an ugannan a chèile	dithis no dà bhuidheann a' strì ri chèile
àrd-stiùiriche	ceannard a tha os cionn gach ceannard eile
a chèile	an neach aig a bheil fireannach no boireannach pòsta
air bhioran	fadachd a bhith ort gun cluinn thu naidheachd
taobh an uilc	pàirt de chuideigin a tha olc, dona, a nì cron

Duilleag 24

a' giùlan	a' cumail rud air do bhodhaig, deiseil gus a chleachdadh
ag amas	a' cuimseachadh air targaid, deiseil gus peilear a losgadh
gnothach	cùis, rud àraidh
aillse	tinneas dona sam bi cuid de cheallan sa bhodhaig ag atharrachadh, tric le bhith a' fàs gu luath agus ag adhbhrachadh chnapan
tràillean	daoine a dh'fheumas obair a dhèanamh do dhaoine eile gun phàigheadh agus nach faod an obair fhàgail

Duilleag 25

làimhsichear	cuideigin a bhios a' stiùireadh neach poilitigeach no fear-brathaidh, a' cumail fiosrachadh ris
An t-Aonadh Sòibhiatach	Buidheann de phoblachdan sòisealta ann an Àisia a bhris às a chèile ann an 1991, san sgìre sa bheil an Ruis an-diugh
brathadair	neach a tha a' dèanamh cron air an dùthaich aige fhèin le bhith ag obair na h-aghaidh, a' cuideachadh nàmhaid
gealtair	neach air am bi eagal agus a theicheas bho chunnart
chruthaich	rinn

CAIBIDEIL 6

Duilleag 26

dubh-ghràin	faireachdainn fìor làidir nach toigh leat cuideigin, fuath mòr
iolra	barrachd air aonan
gaoir	crith a thig nad bhodhaig air sgàth rud eagalach no mosach

CAIBIDEIL 7

Duilleag 27

gaisgeach	duine a tha air rud calma no sàr mhath a dhèanamh
mì-rian	suidheachadh far nach eil rudan ann an òrdugh
fòirneart	dol a-mach a tha borb agus ag amas air daoine a ghoirteachadh no a mharbhadh
eu-dòchas	faireachdainn nach eil dad a tha thu ag iarraidh a' dol a thachairt
bròinean	duine truagh
mì-chneasta	nach eil còir no coibhneil no modhail
dileas	a tha a' cumail a' toirt spèis do neach no do bheachd
cumhachd	ùghdarras no smachd air daoine eile

CAIBIDEIL 7

Duilleag 28

feartan	nithean a tha sònraichte mu rud, no neach, no àite
deamhnaidh	uabhasach dona
gràin-cinnidh	droch bheachd a th' agad air cuideigin air sgàth 's cò às a tha e
còirichean	ceartas, dèiligeadh co-ionann fon lagh
mallachd	iarrtas no guidhe gun tachair rudeigin dona do chuideigin
spèis	urram, meas
misneachd	faireachdainn gu bheil thu cinnteach asad fhèin agus às na tha thu a' dèanamh
creideas	earbsa, faireachdainn gun urrainn dhut cuideigin a chreidsinn
maireachdainn beò	fuireach beò, gun a bhith air do mharbhadh
smachd	làmh-an-uachdair, stiùir
sgleog	buille le làmh fhosgailte
bus	beul
an impis	dìreach a' dol a dhèanamh rud

Duilleag 29

armachd	gunnaichean is innealan eile a thèid a chleachdadh ann an cogadh
ag ionndrainn	a' caoidh nach eil thu far am b' àbhaist dhut a bhith
co-fhaireachdainn	tuigse air mar a tha cuideigin eile a' faireachdainn
tiotan	ùine glè bheag
leig mi m' fhoghlam seachad	sguir mi dem ionnsachadh ann an sgoil, colaiste

CAIBIDEIL 7

Duilleag 30

diabhal nan diabhal	abairt a tha a' cur cuideam air cho dona 's a bha rud
lùths	neart a th' annad airson rud a dhèanamh
rian	òrdugh
measail	ma tha thu measail air rud, tha e a' còrdadh riut
dualchas	cleachdaidhean agus feartan a thàinig a-nuas tro na ginealaichean
a' suirghe	a' falbh còmhla ri bràmair no leannan
leig mi soraidh le ...	dh'fhàg mi beannachd aig..., /thuirt mi tìoraidh ri...

Duilleag 31

stèidhichte	air an suidheachadh, a' gabhail àite
sgoinn	cabhag
cinneadh	sloinneadh, ainm deireannach
bannan	ceanglaichean
soirbheachail	air dèanamh gu math
mean air mhean	beag air bheag
gleans	oidhirp a bharrachd gus rud a dhèanamh sàr mhath
dìg	clais a chumas uisge
cladh	àite far a bheil daoine marbh air an tiodhlacadh

CAIBIDEIL 7

Duilleag 32

a' chiad dol a-mach	an toiseach
iomallach	fad air falbh bho àiteachan eile
na tàrmachain	eòin coltach ri cearcan-fraoich a chithear a-mhàin ann an Gàidhealtachd na h-Alba
bleoghann	an rud a nì thu gus bainne fhaighinn bho ùth bà
rùsgadh	gearradh clòimh far caora le deamhais, bearradh
buain na mònach	mòine a ghearradh no a chladhach às a' mhòintich
spealadh an fheòir	feur a ghearradh le inneal-làimhe air a bheil lann fhada, cham
cainnt	an labhairt no an sgrìobhadh aig cuideigin
follaiseach	gu math soilleir
sàrachadh	a bhith a' fàgail cuideigin sgìth no a' cur dragh air

Duilleag 33

dol-às	cothrom air rud a sheachnadh
a' sireadh	a' lorg, a' coimhead airson rudeigin
cobhair	cuideachadh do chuideigin a tha ann an èiginn
borb	brùideil, fiadhaich

CAIBIDEIL 8

Duilleag 34

làrach	an t-àite anns an do thachair rud
ann an staing	ann an suidheachadh fìor dhoirbh
aithnichte	soilleir, follaiseach

CAIBIDEIL 8

Duilleag 35

cliathaich	taobh
deiseachan	èididhean, aodach sònraichte
droch iseanan	daoine a bhios a' dèanamh rudan dona
coirbte	nach eil onarach, a dh'innseas breugan ma gheibh iad airgead air a shon
oisean-obrach	àite fa leth do aon neach ann an oifis, far an dèan e obair

Duilleag 36

fallas	lìonn a thig tro phòran do chraicinn, nuair a bhios tu teth, no ann an èiginn
tuarastal	pàigheadh
oighreachd	a h-uile rud a tha aig neach nuair a bhàsaicheas e no i
siosarnaich	fuaim mar an litir s, mar a nì nathair
nimheil	gun a bhith còir idir, gu math neo-choibhneil
a' rùrachadh	a' coimhead airson rud am measg rudan eile le bhith gan gluasad gu neo-chùramach
tèarainte	sàbhailte

Duilleag 37

a' mionnachadh	ag ràdh rudan mì-mhodhail
màileid	baga anns an cuir thu aodach is eile nuair a tha thu a' dol gu àite eile
gruag	falt brèige a chuireas tu air do cheann
dh'èalaich	ghluais gu socair, sàmhach, gun fhiosta do dhaoine eile
ghreimich	ghabh grèim air
fianais	fiosrachadh a th' agad a bheir thu seachad ann an cùirt lagha
stuth-spreadhaidh	na tha am broinn bom agus a' toirt air sgàineadh le fuaim àrd
cùis-chùirte	gnothach no cùis-lagha a tha air a thoirt air beulaibh briteamh ann an cùirt
Taing do Shealbh	rud a chanas tu nuair a tha thu taingeil airson mar a tha cùisean, 's tu a' faighinn faothachadh

CAIBIDEIL 8

Duilleag 38

chaochail	bhàsaich
airidh	nuair a tha thu airidh air rud, tha e iomchaidh gum faigh thu e
sìon	dad, càil
an lionadh	an làn a-tighinn a-steach

CAIBIDEIL 9

Duilleag 39

amharasach	mì chinnteach à cuideigin
fianais	rud a dhearbhas gu bheil na tha neach ag ràdh fìor
do-chreidsinneach	nach gabh a chreidsinn
nàimhdean	daoine a tha nad aghaidh agus airson cron a dhèanamh ort
dearbhadh	rud a sheallas gu bheil na tha thu ag ràdh fìrinneach

Duilleag 40

grunn	àireamh nach eil ro mhòr, ach barrachd air aonan
carragh-cuimhne	clach mhòr air a cur suas gus cuimhne a chumail air neach no air daoine nach eil beò
fèath	sìde chiùin nuair nach eil gaoth ann
tomannan	cnuic bheaga
feurach	air a bheil feur a' fàs
breac	còmhdach le spotan beaga
sòbhragan	flùraichean beaga buidhe den ghnè Primula
neoichiontach	gun a bhith ciontach, nach do rinn rud a chaidh a chur às a leth
ciont	droch fhaireachdainn air sgàth 's gu bheil thu air rud ceàrr a dhèanamh

CAIBIDEIL 9

Duilleag 41

craobh-dhurcain	craobh shìor uaine le duilleagan mar snàthadan agus measan air chumadh còn
a' caitheamh	a' cleachdadh rud ann an dòigh nach dèan am feum as fheàrr dheth
mì-fhoighidneach	gun fhoighidinn a bhith agad
gnùis	aodann, dreach

Duilleag 42

co-fheall	plota, grunn dhaoine ag obrachadh còmhla gus rud ceàrr a dhèanamh
foill	mealladh a nì thu air daoine air adhbharan poilitigeach no eucorach
dubhar	leth-sholas air sgàth sgàilean eadar àite agus a' ghrian
còmhraidhean	amannan nuair a bha dithis, no barrachd, a' bruidhinn ri chèile
seirbheis-brathaidh	roinn de riaghaltas a bhios a' feuchainn ri fiosrachadh dìomhair fhaighinn mu riaghaltas eile
tom feurach	cnoc beag air a bheil feur a' fàs
rabhadh	fios ro-làimh mu dhroch rud a tha a' dol a thachairt

Duilleag 43

tuil	tòrr de rudeigin, mar as trice uisge, a' tighinn aig an aon àm do dh'àite
ceartas	an lagh ga chur an sàs gus faighinn a-mach cò bha air cùl droch rud a thachair
dioghaltas	droch rud a thèid a dhèanamh air neach le cuideigin eile mar thoradh air rud a rinn an neach fhèin
truas	co-fhaireachdainn, coibhneas
air do thòir	às do dhèidh, gad lorg
dubh-ghràin	faireachdainn fìor, fìor làidir nach toigh leat neach
dubhadh às	cur à bith, faighinn cuidhteas de chuideigin
tuarastal	pàigheadh

CAIBIDEIL 10

Duilleag 44

nach robh sgot agam	nach robh mi ghlic
a' dlùthachadh	a' dol nas fhaisge air rud

Duilleag 45

dh'òrdaich	thug seachad an t-òrdugh airson rud tachairt
riaghladair	neach a tha a' riaghladh stàit no dùthaich no eile
bleigeardan	droch dhaoine
luchd-amhairc	daoine a tha an làthair gus cuirm no dealbh-chluich fhaicinn
a' càineadh	a' cur sìos air neach no air daoine
far-ainmean	ainmean a chaidh a thoirt do dhaoine an àite nan ainmean aca fhèin
sloinnidhean	gu traidiseanta, ainm a bhiodh air neach air a dhèanamh suas à ainmean nan sinnsirean aige no aice
oifigeil	aithnichte leis an riaghaltais, na h-ùghdarrasan
an ceòl air feadh na fìdhle-	ùpraid air a h-adhbharachadh le rud sònraichte a bhith a' tachairt
sgaoileadh	cur air feadh an àite
leigheas	cùram meidigeach a nì thu slàn a-rithist
cogais	am pàirt dhìot a dh'innseas dhut dè tha ceart agus ceàrr, agus dè bu chòir dhut a dhèanamh le ceartas ann an suidheachadh
falamhachadh	dèanamh falamh, gun dad ann
tomhas	measadh, smaoinichadh air
àrachas	dòigh air dìon a chur ort, gun fhios nach bi tubaist ann

CAIBIDEIL 10

Duilleag 46

dìon	cumail sàbhailte
oidhirp	feuchainn ri rud a dhèanamh
a' maoidheadh	ag ràdh gun dèanadh e droch rud ort mura dèanadh tusa na bha e ag iarraidh
dìomhair	gun fios aig daone mu dheidhinn
eadar clach is sgrath	tha an dàrna roghainn cho dona ris an roghainn eile
ceann-litrichean	litrichean mòra
fròg	cùil bheag nach eil follaiseach don t-sùil

Duilleag 47

seòmar-ionnlaid	an rùm anns a bheil toidhleat agus amar
smàl	ann am pìosan beaga an dèidh a bhith air a losgadh
lìinig	an t-aodach air an taobh a-staigh de sheacaid
saorsa	staid sa bheil thu saor
cumhachdach	làidir, aig a bheil mòran cumhachd

Duilleag 48

fear-brathaidh	neach a bheir fiosrachadh dìomhair do nàmhaid
rabhadh	fios no comhairle mu rud cunnartach a tha a' dol a thachairt
a dh'aona-ghnothach	le fios dè a' bhuaidh a bhios aig rud
an t-Seirbheis Dhìomhair	roinn den riaghaltas a bhios ag obair gu falachaidh

Duilleag 49

dubh-chàineadh	gearan mòr, mòr a thèid a dhèanamh mud dheidhinn
air bhioran	fadachd a bhith ort gun cluinn thu naidheachd no fiosrachadh
osna	fuaim a nì thu nuair a leigeas tu a-mach d' anail

CAIBIDEIL 11

Duilleag 50

eucoirich	daoine a rinn rud ceàrr
aideachadh	gabhail ris gu bheil rud fìor
an fhàsag	am pluga
geur-amharc	coimhead gu dlùth

Duilleag 51

buannachd	feum, cuideachadh, prothaid
sgaoth	àireamh mhòr de mheanbh-bhiastagan no eòin
dearcagan	measan fìor bheag a tha mar as trice sùghmhor
a' meòrachadh	a' beachdachadh, a' smaoineachadh
ìomhaighean	dealbhan
geug	am pàirt de chraobh a tha a' fàs a-mach on stoc, meanglan
farmad	droch fhaireachdann a th' agad nuair a tha thu ag iarraidh nì a tha aig neach eile
gràin	faireachdainn làidir nach toigh leat cuideigin, fuath
fianais	fiosrachadh a sheallas gu bheil an rud a tha thu ag ràdh fìor

Duilleag 52

dlùth	faisg
crudha	lùb iarainn air chumadh 'U' air a cur air ladhar eich le tarragan gus a dhìon
sgar	dealaich, bris bho chèile
an Seanadh	pàirt de shiostam riaghlaidh nan Stàitean Aonaichte, mar phàirt de phàrlamaid
duilgheadas	rud a tha doirbh, a' dèanamh dragh dhut
a' dìon	a' cumail cuideigin eile sàbhailte
ceannard na Stàite	am fear a tha a' riaghladh anns an stàit
cuislean	tiùban nad bhodhaig tro bheil d' fhuil a' ruith
ealachan	eòin mhòra, mar as trice geal, le amhaich fhada a chithear air aibhnichean is lochan
gnòst	fuaim mar a nì muc

CAIBIDEIL 12

Duilleag 53

trustar	duine a nì droch rudan, duine mosach
Còmhdhail	pàirt de shiostam riaghlaidh nan Stàitean Aonaichte, mar phàirt de phàrlamaid
còirichean	ceartas, dèiligeadh co-ionann fon lagh
a' slànachadh	a' leigheas, a' dèanamh fallain
peanas an aithreachais	rud a nì thu gus sealltainn gu bheil thu duilich airson droch rud a rinn thu
casaid	droch rud a thèid a chur às leth neach, droch rud a chanas daoine a rinn neach

Duilleag 54

dh'fhuiling	bha aca ri cur suas ri suidheachadh
dubh-chàineadh	daoine a bhith a' cur sìos gu mòr orra, a' gearan gu làidir nan aghaidh
bagairtean	rabhaidhean gun deigheadh cron a dhèanamh orra, maoidheadh
àrd-urrachan	na daoine as cumhachdaiche, as beartiche, as àirde dreuchd
ulbhag	clach mhòr
cumhachdach	aig a bheil cumhachd, ùghdarras
cuidhteas	ma tha thu cuidhteas rud, chan eil e agad tuilleadh agus tha thu toilichte le sin
fathannan	rudan a tha mòran dhaoine a' cumail a-mach a tha fìor, co-dhiù a tha no nach eil
rèiteach	cur air dòigh, fuasgladh
stèidhichte	air a thogail air bunait, air a bhonntachadh
mas fhìor	tha seo a' sealltainn nach eil neach a' creidsinn an rud a tha neach eile a' cumail a-mach

CAIBIDEIL 12

Duilleag 55

ciontach	as coireach, a rinn rud ceàrr
dhochainn	bhuail, ghoirtich
mòr às fhèin	pròiseil, a' saoil sinn cus dheth fhèin
gun seagh	nach eil cudromach
cliùiteach	ainmeil, aig a bheil cliù mhòr am measg dhaoine eile
buadhan	feartan aig neach, rudan a nochdas an seòrsa neach a th' ann
doille	an staid sa bheil neach aig nach eil comas faicinn, a tha dall
bàidheil	coibhneil, còir

Duilleag 56

na thost	staid anns nach eil thu ag ràdh smid
gu sìorraidh	gu bràth
cùis	gnothach, ceist a tha ga rannsachadh
spreadh	sgàin, chuir às a chèile
eireachdail	brèagha
sanas	fios mu thachartas no eile, a nochdas ann am pàipear-naidheachd, air postair no eile, gus fios a thoirt do dhaoine

Duilleag 57

bunaiteach	aig ìre ìosal
gaisgeach	neach a tha treun, gaisgeil
Bàillidh	neach-rianachd air oighreachd
Iarla	duine-uasal cudromach Breatannach

CAIBIDEIL 12

Duilleag 58

cruthachadh	dèanamh suas
sàrachadh	dèanamh sgìth le rud
gloinne-mheudachaidh	inneal le glainne shònraichte a nì sgrìobhadh is eile nas motha nuair a choimheadas tu tromhe
mac-meanmnach	beò a-mhàin ann an inntinn neach, gun a bhith dha-rìribh ann
srann	fuaim a nì cuid de dhaoine nan cadal nuair a tharraingear iad anail
a' frith-bhualadh	a' toirt buille le rud ann an dòigh a nì fuaim
barail	na tha thu a' smaointinn mu rud, beachd

Duilleag 59

mall	slaodach, nach eil luath

CAIBIDEIL 13

Duilleag 60

beithir	brag tàirneanaich a thig an cois dealanaich, agus le sin droch rud a thachras gu h-obann, gun dùil ris
reifeinn	referendum, nuair a bhios sluagh dùthcha a' bhòtadh air ceist shònraichte
neo-eisimeileachd	saorsa
iomairt	oidhirp gus rud sònraichte a dhèanamh

Duilleag 61

teachdaireachd	beachd no teagasg a tha neach airson cur tarsainn gu daoine eile
a' buntainn	ma tha rud a' buntainn ri neach, tha gnothach aige ris, tha e co-cheangailte ris
cead-siubhail	pàipear oifigeil le dealbh dhìot a dh'fheumas tu gus siubhal gu dùthaich eile
dileab	airgead a chaidh fhàgail agad le cuideigin a tha air bàsachadh

CAIBIDEIL 13

Duilleag 62

ùghdarrasan	buidhnean no daoine a tha nam pàirt de riaghladh dùthcha
diùid	draghail mu bhith a' bruidhinn ri daoine, gu sònraichte daoine às ùr
cailte	air chall, gun fhos agad càit a bheil thu
trom-inntinn	staid anns a bheil neach brònach, no fo uallach
uachdar	an taobh a-muigh de rud
ceasnachadh	cur cheistean, sgrùdadh
shuath	ghluais i a h-òrdag tarsainn air a' chorraig eile

Duilleag 63

a' làimhseachadh	a' togail rud led làimh
mì-chàilear	gun a bhith math no snog
dilseachd	an ìre dha bheil neach dìleas do neach eile, do bhuidheann no do dhùthaich, a' cumail a' toirt spèis dhaibh
gruamach	caran dorcha, gun a bhith ro shoilleir
làmh-an-uachdair	smachd

Duilleag 64

mothachail	fiosrach, a' toirt an aire do rudeigin
seanfhalcal	seann abairt a tha a' toirt seachad comhairle no gliocas
moladh	daoine ag ràdh mu neach gun do rinn e glè mhath
a' soirbheachadh	a' faighinn air adhart gu math
an dàn	a rèir cumhachd a tha mas fhìor a' riaghladh na tha a' tachairt dhut
tàirneanach	fuaim mòr cruaidh a leanas dealanach

CAIBIDEIL 13

Duilleag 65

aithris	innse, toirt seachad cunntas air rud
frith-rathad	slighe chumhang air am faod thu coiseachd
reubadh	sracadh, stialladh
muinntir	daoine a bhuineas do dh'àite no do theaghlach sònraichte, sluagh
sgalag	searbhant
spuirean	inean air spòg beathaich
a' piobrachadh	a' brosnachadh neach gus rud a dhèanamh

Duilleag 66

a' ghràisg	am buidheann de dhaoine cunnartach
umhail	gabhail ri òrdugh, cumail ri stiùireadh
meas	deagh bheachd a th' agad air neach, gu bheil e math
smugaid	an lionn a tha nad bheul, air a thilgeil às do bheul
nòisean	ma tha nòisean agad do neach tha thu dèidheil air no oirre, tha an neach tarraingeach dhut
a' mionnachadh	ag ràdh rudan mì-mhodhail

CAIBIDEIL 14

Duilleag 67

euslainteach	neach a tha tinn, gu tric ann an ospadal airson leigheas
cnàimh-droma	an t-sreath de chnàmhan a' ruith bhod cheann sìos do dhruim, a chumas do dhruim dìreach

Duilleag 68

beàrnan	àiteachan bàna, falamh; pìosan fiosrachaidh a tha a dhìth
taibhs	spiorad no coltas neach marbh a bhios air fhaicinn le duine beò; tannasg
tùchanach	le fuaim garbh, mar a bhios aig do ghuth nuair a tha droch chnatan ort

CAIBIDEIL 14

Duilleag 69

dearbhadh	rud a sheallas gu bheil na tha thu ag ràdh firinneach
fèill	cruinneachadh sònraichte far an tèid rudan a shealltainn agus a reic
teine-sionnachain	solas annasach san àile a chì daoine a tha a' siubhal air an oidhche

Duilleag 70

airidh	nuair a tha thu airidh air rud, tha e iomchaidh gum faigh thu e
chlisg	rinn e gluasad obann, air sgàth an rud a chuala e
ceann-uidhe	an t-àite air a bheil thu a' dèanamh air turas
sgamhan	ball-bodhaig dham bi thu a' tarraing anail a-steach

Duilleag 71

uallach	dragh
balbh	gun chomas bruidhinn
othail	fuaim mòr, ùpraid

Duilleag 72

a' dìobhairt	a' cur a-mach
sgreamhachadh	(air) fhàgail tinn, leis cho oillteil 's a tha rud
air muin	a' suidhe air (each)
amharas	faireachdainn gu bheil rud air choreigin fìor
faoinsgeul	sgeulachd fhicseanail
leanailteach	steigeach

CAIBIDEIL 14

Duilleag 73

sgaoileadh	tachartas nuair a thèid luathre neach a chur a-mach ann an àite sònraichte
luaithre	an stuth mìn a tha air fhàgail an dèidh do rud a bhith air a losgadh
cuireadh	fiathachadh, bileag ag iarraidh ort tighinn gu tachartas
ailse	tinneas dona sam bi cuid de cheallan sa bhodhaig ag atharrachadh, tric le bhith a' fàs gu luath agus ag adhbhrachadh chnapan
gnùis	aodann, dreach

Duilleag 74

sgleò	stuth mar deatach san adhar no toit nach leig leat rud fhaicinn gu soilleir
cas-cheumannan	fuaim cuideigin a' coiseachd
èigneachadh	ionnsaigh feise fhulang
feachd-adhair	an roinn de arm anns a bheil plèanaichean
lotan	leòntan, far an deach do ghoirteachadh
croit	meall air druim neach

CAIBIDEIL 15

Duilleag 75

ullachadh	a chur air dòigh
cruth-atharrachadh	atharrachadh mòr, mòr

CAIBIDEIL 15

Duilleag 76

snàithlean	pìos fada caol de chotan no eile a chleachdas tu airson fuaigheal
snasail	spaideil, grinn
coileanta	uabhasach math, crìochnaichte gu lèir
fasgadh	dìon bhon aimsir
maor-fèille daonnaireach	fear nach buin do chreideamh traidiseanta, aig a bheil cead seirbheisean a dhèanamh do dhaonnairean
ceilearadh	seinn a nì eòin
snagan-daraich	eun a nì tuill ann an craobhan le ghob
stoc-craoibhe	a' chuid de chraobh às an tig na meanglain
briathran	faclan
caochladh	beachd no fios eadar-dhealaichte

Duilleag 77

gleansach	deàlrach
àmhghar	cruadal, èiginn
beò-ghlacadh	ma tha thu air do bheò-ghlacadh le rud, tha thu air do tharraing gu mòr leis

Duilleag 78

a dh'ionnsaigh	gu far a bheil rud no neach
tapaidh	làidir, fallain
buidheachas	taingeachd
freastal	na thachras riut nad bheatha
an làthair	ann an àite nuair a thachair rudeigin

CAIBIDEIL 15

Duilleag 79

grunn	àireamh nach eil ro mhòr, ach barrachd air aonan
ambasaid	far am bi riochdaire oifigeil aon dùthcha a' fuireach ann an dùthaich eile
a' tulgadh	a' gluasad bho thaobh gu taobh
fairge	muir

Duilleag 80

stàlcadh	leantainn thairis air ùine mhòr, agus tha seo a' cur eagal no iomagain oirre
carthannas	coibhneas a sheallas tu do dhaoine eile, tric daoine a th' ann an droch chàs

Duilleag 81

measail	ma tha thu measail no dèidheil air rud, tha e a' còrdadh riut
coisinn	faigh rudeigin mar dhuais, buannaich
dibhearsain	cur-seachad

CAIBIDEIL 16

Duilleag 82

nèamh	sa chreideamh Chrìosdail, far am bi daoine math a' dol nuair a bhàsaicheas iad
ifrinn	sa chreideamh Chrìosdail, far am bi droch dhaoine a' dol nuair a bhàsaicheas iad

CAIBIDEIL 16

Duilleag 83

onarach	a dh'innseas an fhìrinn
amharas	faireachdainn gu bheil rud air choreigin fìor
chlisg mi	rinn mi gluasad obann, air sgàth an rud a chuala mi
a h-uile mac màthar	a h-uile duine
frionasach	nearbhasach
rian	smachd, ciall
daingeann	làidir
nàimhdeil	le droch rùn do chuideigin, nan nàmhaidean
trustar	droch dhuine

Duilleag 84

iomchaidh	freagarrach
a' meòrachadh	a' smaoinichadh gu domhainn air rud
lon-dubh	eun beag dubh le gob buidhe a bhios a' ceilearadh
gaisgeach	laoch, duine calma
còmhdach	an taobh a-muigh de leabhar